

NOTAT

Til:

Inghild Vanglo	Konsulent	Fritid
Kåre Ingvar Helland	Levekårssjef	Stab
Bjarne Rosenblad	Kommunelege I	Stab

Emne: Folkehelseplan Eigersund 2007

Dato: 19.02.2007 Saksnr: 04/00105 Løpenr: 4277/07 K-kode: 233 G00
&10

Fra: Randi Holmen, Leder helsestasjon, Forebyggende helsetjeneste, Levekårsavdelingen
Direkte telefon: 51 46 81 51 E-post adresse: randi.holmen@eigersund.kommune.no

Folkehelseplan.
Eigersund Kommune.
2007

Innhold

- 1.0 Innledning.
- 2.0 Overordnet føringer for folkehelse.
- 3.0 Samordning med «Kommuneplan for Eigersund Kommune 2007 – 2018».
- 4.0 Faktorer som påvirker folks helsetilstand.
- 5.0 Helsetilstanden i Eigersund kommune.
- 6.0 Mål og strategier for «Folkehelseplan for Eigersund Kommune».
- 7.0 Partnerskap for folkehelsearbeide med Fylkeskommunen.
- 8.0 Status på Folkehelsearbeide anno 2007 Eigersund Kommune.
- 9.0 Utfordringer i Folkehelsearbeidet 2007 – 2008.
- 10.0 Avslutning.
- 11.0 Litteratur/henvisninger.

1. Innledning.

Ved folkehelse forstås helsen til befolkningen generelt.

Denne helse kan uttrykkes på mange forskjellige måter, eksempelvis middellevetid for befolkningen, sykkelighet i befolkningen, friskhet i befolkningen, økonomisk velferd i befolkningen og på mange andre måter.

Tiltak for å bedre folkehelsen har ofte generell karakter, hvor man enten forsøker å påvirke hele befolkningen eller bestemte utsatte risikogrupper i befolkningen.

Folkehelse handler altså ikke om helsen til et bestemt individ i befolkningen.

De nasjonale føringer for folkehelsearbeide er beskrevet i St.meld. nr. 16 (2002-2003), Resept for et sunnere Norge, Sosial og helsedirektoratet.

Folkehelsearbeidet defineres slik:

«Folkehelsearbeid innebærer å svekke det som medfører helserisiko, og styrke det som bidrar til bedre helse. De negative påvirkningsfaktorer virker helsenedbrytende, enten det er ting vi spiser eller drikker, eller de befinner seg i det sosiale eller fysiske miljøet rundt oss. Positive faktorer handler blant annet om styrkende faktorer i miljøet rundt oss, om vårt forhold til våre nærmeste og de nettverk vi inngår i, og i hvilken grad livet oppleves å ha mening og å være forutsigbart og håndterbart».

Interessen for folkehelsearbeide i Eigersund kommune er bestemt ikke ny og mange personer har i tidens løp jobbet med ideer og planer for en samlet folkehelseplan for Eigersund kommune. Mange initiativer og prosjekter har også hatt klar positiv innvirkning på folkehelsen i kommunen tidligere.

På nåværende tidspunkt har Eigersund kommune ikke en egen «Folkehelseplan», som på en systematisk måte beskriver arbeidet for at fremme folkehelsen.

Eigersund kommune fikk den 10.08.06 og igjen den 12.02.07 en invitasjon fra Fylkeskommunen angående «Partnerskap for Folkehelse». Denne plan er Eigersund kommunes svar på invitasjonen: Eigersund kommune sier ja-takk til å inngå partnerskap med fylkeskommunen.

Denne plan for folkehelsearbeidet i Eigersund kommune angir veien videre i arbeidet med folkehelsen for 2007. Det primære arbeidet blir å formulere en videre plan for folkehelsen i kommunen, hvordan vil vi jobbe med folkehelsen, hvordan skal arbeidet forankres i kommunen både politisk, administrativt og befolkningsmessig? Dessuten vil og skal en stor del av folkehelsearbeidet trekke inn frivillige organisasjoner og befolkningen generelt.

2. Overordnede føringer for folkehelsearbeidet.

De statlige føringer for folkehelsearbeidet er beskrevet i St. M. nr. 16. «Resept for et sunnere Norge». I meldingen gis fylkeskommunen en viktig rolle i arbeidet og derfor har fylkeskommunen nedsatt et folkehelseråd, som har utarbeidet en "Handlingsplan for folkehelse 2006 – 2010."

Denne plan beskriver satsingsområder for folkehelsearbeidet.

Satsingsområder er:

1. Økt fysisk aktivitet
2. Rusforbyggende tiltak
3. Bedre kosthold
4. Forebygging av tobakkskader
5. Psykisk helse
6. Sosiale miljøfaktorer
7. Arbeidsmiljø

Eigersund kommune bygger sin lokale folkehelseplan opp som en konkret handlingsplan overfor disse satsingsområder.

«Folkehelseplan Eigersund kommune 2007» beskriver aktuelle tiltak som faller inn under ovennevnte satsingsområder og aktuelle nye tiltak som er under planlegging.

3. Samordning med «Kommuneplan for Eigersund kommune 2007 – 2018»

Kommuneplanen (ikke vedtak i skrivende stund) har følgende visjon for Eigersund:

”Nyskaping, vekst og trivsel, et godt sted å bo”.

Satsningsområder:

Innbyggerne

Næringsliv

Miljø

Kulturelt mangfold

Attraktiv arbeidsgiver.

Når vi lager vår egen folkehelseplan vil disse satsingsområder være viktige utgangspunkt.

I tillegg må folkehelseplanen peke på mål og delmål. Disse målene må gå hånd i hånd med kommuneplanens mål.

Overordnet mål for Folkehelsearbeidet er.

”Eigersunds befolkning skal sikres trygge oppvekstvilkår og god mental og fysisk helse gjennom inkluderende sosiale miljøer og godt utbygde tjenester.”

4. Faktorer som påvirker folks helsetilstand.

Rogaland Fylkeskommune har laget ”Handlingsplan for folkehelse 2006-2010” og peker på disse satsingsområdene:

Tobakk

Rus

Kosthold/ ernæring

Fysisk aktivitet

Psykisk helse

Sosiale miljøfaktorer

Arbeidsmiljø

Der kan pekes på mange andre faktorer men primært vil vi konsentrere os om disse. Som en del av folkehelseplanen kan man analysere de lokale forhold omkring de enkelte faktorer – hva har positiv innvirkning og hva har negativ innvirkning lokalt?

5. Helsetilstanden i Eigersund kommune.

En Folkehelseplan må ta utgangspunkt i den aktuelle helsetilstand i en befolkning. Hvordan er befolkningens helse i Eigersund? Er vi friskere eller sykere her enn i andre deler av landet? Hvordan er trivsel og levekår? Mye av dette kan vi finne svar på hos Statistisk Sentralbyrå som har samlet og systematisert tall på befolkningens helse gjennom mange år. På levekårsindeksen ligger vi ”midt på treet”, og litt over landsgjennomsnittet, men litt lavere enn Rogaland generelt. Nå topper Rogaland levekårsindeksen og det er derfor grunn til å tro at Eigersunds levekårsindeks kan bedres ved innsats mot de områdene som trekker ned. Det er på områdene dødelighet, sosialhjelp, uføretrygd og utdanningsnivå. Vi ligger bedre an enn landet og fylket på arbeidsledighet.

Allikevel er det verd å merke seg at vi ligger høyere enn landsgjennomsnitt når det gjelder tidlig død for menn, og da særlig av kreft. Det er allikevel en betydelig nedgang i dette tallet fra 1997 til 2002.

	1992	1997	2002	Fylket 2002
Tidlig død kvinner/menn	311/ 582	240/534	222/ 550	241/ 433
Tidlig død hjerteinfarkt K/M	39/ 130	22/ 111	18/ 68	21/ 72
Tidlig død kreft	143/161	108/248	130/200	125/158

Dette er et konkret eksempel på hvordan vi kan analysere helsetilstanden i kommunen. En analyse av samtlige kjente faktorer er omfattende og er ikke laget ennå.

For å kunne få en mer fullstendig oversikt kan man lage en «Kommunal helseprofil».

6. Mål og strategier for «Folkehelseplan for Eigersund Kommune»

Mål og strategi for folkehelsearbeidet vil konkretiseres i Folkehelseplan Eigersund kommune 2008 – 2010.

Målet for «Folkehelseplan Eigersund kommune 2007» er å utarbeide en mer grundig og utførlig folkehelseplan for perioden 2008 – 2010.

Dette arbeidet tillegges administrasjon ved levekåravdelingen.

Målet blir å forankre planen lokalt slik at det blir tale om en «aktiv» handlingsplan og ikke en plan som ligger i en skuff. Som en del av arbeidet vil planen 2008 – 2012 bli sendt til høring hos forskjellige instanser (Fylkeskommunen, politiske partier, administrative utvalg og frivillige organisasjoner). Alt dette skal sikre en forankring slik at man tenker «Folkehelse» i langt større grad enn i dag.

Likeledes vil der blive utarbeidet forslag til «Folkehelseråd for Eigersund kommune». Er det noe vi vil have og hva skal rådets mandat da være ?.

7. Partnerskap med for folkehelsearbeidet med Fylkeskommunen.

Eigersund kommune inngår i «Partnerskap for Folkehelse» med Rogaland Fylkeskommune våren 2007. Det videre arbeid i Eigersund kommune tar utgangspunkt i regionale føringer og satsingsområder.

8. Status på folkehelsearbeidet anno 2007 Eigersund Kommune.

Delmål og handlingsplan

TOBAKK		
<i>Bevisstgjøre befolkningen på skadene. Skape røykfrie soner i lokalsamfunnet.</i>		
Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
Undervisning i skolene	Skoleelever	Skolene
Røykfrie gravide	Foreldre	Helsestasjonen
Røykfrie småbarnsforeldre	Foreldre	Helsestasjonen
Redusere røyking på utesteder	Befolkningen	Næringslivet/Helsetjenesten
Nye tiltak		
Undervisningspakken "Vær røykfri"	Ungdomsskoleelever	Skolene
Undervisningspakken "Ditt liv"	Elever i videregående skole	Skolen
Utdanne kursledere i røykeslutt	Lærere/ helsetj. i vgs.	Skolene

RUS		
<i>Forebygge tidlig debut med rusmidler, redusere tilgjengelighet og tilby rusavhengige hjelp ut av misbruk.</i>		
Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
Ungdomsundersøkelsen	Elever i ungdomsskolene	Levekårsavdelingen/ skole/ kultur
Undervisningsprogram i skolene	Elever i barne- og ungdomsskoler	Skolene og SLT Aksjonsgruppa mot N
Rusfrie ungdomstilbud	Ungdom	Levekårsavdelingen/kultur
Undersøkelse av rusvaner	Foreldre/ besteforeldre	Levekårsavdelingen/kultur
"Av og til"	Befolkningen	SLT
Nye tiltak		
Rusprosjektet	Rusmiddelmissbrukere	Levekårsavdelingen

KOSTHOLD/ ERNÆRING

Endre kostholdet i tråd med helsemyndighetenes anbefalinger og redusere sosiale forskjeller i kosthold.

Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
Individuell veiledning	Befolkningen	Fastlegene/ Helsestasjonen
Undervisning i skolene	Elevene	Skolene
Fruktordning i skolen	Elevene	Skolene
Prosjekt sunn mat og fysisk fostring	Elevene ved Eigerøy skole	Eigerøy skole
Vannkampanje	Elevene	Skolene/ Miljøavd.
Innarbeide sunne kostvaner i barnehagene	Barn 1-5 år	Barnehagene
Nye tiltak		
Skolemåltidet	Elevene	Skolene
Kostholdskampanjer	Befolkningen	Levekårsavdelingen/ frivillige lag og foreninger
Flytte/erstatte snop ved kassene i butikkene med frukt	Befolkningen	Butikkene

FYSISK AKTIVITET

Få flere til å være mer fysisk aktive for bedre folkehelse og livskvalitet.

Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
Pensjonistkurs med trim	Pensjonistene	Helsestasjonen
Trim/ vanngym. For gravide	Gravide	Helsestasjonen
Prosjekt sunn mat og fysisk fostring	Elevene ved Eigerøy skole	Eigerøy skole
Turveier, tilrettelagt	Befolkningen	Kommunens Miljøavd.
Toppturer	Befolkningen	Frivillige foreninger
Idrettsaktiviteter	Befolkningen	Idrettsforeninger
Opplev Dalane	Befolkningen	Dalane Friluftsråd
Nye tiltak		
Tilrettelegge for sykling	Befolkningen	Kommunens Miljøavd.
Grønn resept	Befolkningen	Fastlegene
Tilrettelegge for fysisk aktivitet i arbeidstiden/ trimgrupper	Arbeidstakere	Arbeidsgivere
Bedre tilgang på svømmehaller	Befolkningen	Kommunen/ Næringsliv
Familieloppturer	Familier	Dalane Friluftsråd
Utstyrsbank (utleie)	Befolkningen	Lag og foreninger/kommunen/ næringslivet

PSYKISK HELSE

Trygg oppvekst, mestringsopplevelser og rike muligheter for å utvikle sosiale nettverk og vennskap.

Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
Samlivskurs for nye foreldre	Førstegangsførelde	Helsestasjonen
Nettverksarbeid/ grupper	Småbarnsførelde	Helsestasjonen
Pensjonistkurs	Pensjonister	Helsestasjonen
Opplysningsarbeid psykisk helse	Skoleelever	Helsestasjon/ psyk.tjeneste
Nye tiltak		
Helsestasjon for eldre	Pensjonister	Helsestasjonen
Møteplasser	Befolkningen	Lag og foreninger

SOSIALE MILJØFAKTORER

Utvikle et inkluderende lokalsamfunn og motvirke ulikheter i helsetilstand som skyldes sosioøkonomiske forskjeller.

Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
Oppmuntre til utdanning	Befolkningen	Skolen/ kommunen/ Dalenerådet
Skape arbeidsplasser for ungdom som ønsker å flytte hjem etter endt utdanning	Ungdom	Kommunen/ Næringslivet/ Nærings sjefen
Fattigdomsbekjempelse	Befolkningen	Kommunen/ frivillige hjelpeorganisasjoner
Full barnehagedekning	Barnefamilier	Kommunen
Avlastningsordninger for familier med ekstra belastninger	Befolkningen	Levekårsavdelingen
Nye tiltak		
Skape flere "møtesteder" i lokalsamfunnet	Befolkningen	Næringsliv/ Frivillige lag og foreninger

ARBEIDSMILJØ

Helsefremmende og inkluderende bedrifter

Tiltak i gang	Målgruppe	Ansvarlig
IA-avtalen	Arbeidstakere	Arbeidsgiver/ NAV
Lederutdanning	Bedrifter	
Kompetansehevende tiltak	Bedrifter	Arbeidsgivere
Sosiale arrangementer	Arbeidstakere	Arbeidsgivere
Nye tiltak		
Mobbeprogram	Arbeidstakere	Arbeidsgivere

9. utfordringer i folkehelsearbeidet 2007 - 2008.

Såfremt Eigersund kommune velger å inngå partnerskap med fylkeskommunen vil folkehelsearbeidet videre i 2007 ha følgende utfordringer:

Utarbeide «Kommunehelseprofil».

Utarbeide forslag til «Folkehelseplan Eigersund kommune 2008 – 2010»

Høring av plan ved relevante instanser med henblikk på å sikre bred oppslutning både politisk, administrativt og blant frivillige organisasjoner og befolkningen generelt.

På bakgrunn av høring utarbeide konkret forslag til «Folkehelseplan Eigersund kommune 2008 – 2012».

Fremme planen politisk til vedtak innen årets utgang.

10. Avslutning.

Som det fremgår flere steder er denne plan primært en handlingsplan for videre folkehelsearbeid gjennom 2007. Planen er ikke fullstendig, men et nødvendig dokument for å inngå partnerskap omkring folkehelsearbeidet med fylkeskommunen samt for å få en tilkjennegivelse om at Eigersund kommune vil satse på folkehelsearbeidet i fremtiden på en konkret og strukturert måte.

11. Litteratur/henvisninger.

Sentrale føringer:

Stortingsmelding 16 (2002-2003) "Resept for et sunnere Norge" – Folkehelsemeldingen.

"Handlingsplan for folkehelse 2006-2010" - Rogaland fylkeskommune.

Handlingsplanen "Oppskrift for et sunnere kosthold", HOD

Strategiplanen "Nasjonal strategi for det tobakksforebyggende arbeidet 2006-2010" HOD

Lokale føringer:

Kommuneplanen

Oppvekstplanen

Plan for psykisk helse

Rusmiddelplanen